

Lausuntopyyntö selvityksestä sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustustoiminnan edellytyksistä ja linjauksista

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne selvityshenkilö Mika Pyykön selvityksestä sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustustoiminnan edellytyksistä ja linjauksista. Myös kaikki muut halukkaat tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa.

Tausta

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso asetti kesäkuussa 2024 sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustuksia (STEA-avustuksia) koskevien linjausten valmistelun tueksi selvityshenkilön. Selvityshenkilöksi nimettiin yhteiskuntatieteiden maisteri Mika Pyykkö.

Selvityshenkilön tehtävänä oli

- laatia tiivis kuvaus niistä tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet nykyisen avustuskokonaisuuden ja avustusstrategioiden muotoutumiseen.
- määritellä ja arvioida, mitkä ovat ne ilmiöt ja kokonaisuudet, joiden osalta sosiaali- ja terveysalan järjestötoiminnan avustamisella verovaroin on jatkossa realistisesti saavutettavissa eniten yhteiskunnallista hyötyä.
- laatia ehdotus siitä, millaiseksi yleishyödyllisen järjestötoiminnan suhde ja asema tulisi määritellä suhteessa julkiseen ja yksityiseen sosiaali- terveydenhuoltoon sekä laajemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.
- tehdä ehdotus yleishyödyllisen toiminnan tavoiteasetannan raamista ja rakenteista, jotka mahdollistavat järjestöjen tuloksellisen ja vaikuttavan toiminnan sekä toisaalta tehokkaan verovarojen käytön.
- tuottaa arvio siitä, missä määrin avustustoiminnassa tällä hetkellä näkyy ja miten jatkossa tulisi painottaa järjestöjen ennakoivaa ja ehkäisevää toimintaa suhteessa korjaavaan toimintaan.
- laatia ehdotus arviointitavasta, jolla on mahdollista selvittää, onko avustettava järjestö kyennyt huomioimaan toiminnassaan toimintaympäristön ja kohderyhmän tarpeiden muutoksen.
- esittää, millaisin keinoin voitaisiin turvata järjestöjen resurssien kohdentuminen vaikuttavaan toimintaan hallinnon ja rakenteiden sijasta.
- tehdä ehdotus järjestöjen hallinnollisen taakan keventämisestä valtionavustustoiminnassa.
- laatia ehdotus muutosvaiheesta järjestöille mahdollistettavasta koulutuksesta tai muusta tuesta, joka toteutetaan yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Selvityshenkilön ehdotus sisältää kaksi vaihtoehtoa. Vaihtoehdon A:n tarkoituksena on avustusjärjestelmän uudistaminen niin, että se luo lähtökohdat yleishyödyllisen sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toiminnan kehittämiseksi ja vaikutusten lisäämiseksi tärkeänä osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuutta. Vaihtoehto B:n tarkoituksena on avustettavan toiminnan sopeuttaminen avustussumman pienenemiseen.

Molemmissa vaihtoehdoissa korostetaan vaikuttavuusperusteisuutta.

Selvityshenkilö on valmistellut ehdotuksensa itsenäisesti. Selvityshenkilön raportti ja siihen saatu lausuntopalaute ovat pohjana sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksia koskevalle jatkovalmistelulle, joka tapahtuu virkatyönä STEA:ssa. Poliittiset linjaukset tullaan tekemään myöhemmin keväällä.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään jättämään Lausuntopalveluun. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi-sivustolle. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi -sivustolta Ohjeet > Käyttöohjeet. Käyttöönottoon voi pyytää tukea oikeusministeriöstä osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi. Jos lausunto on jätetty Lausuntopalveluun, sitä ei tarvitse erikseen lähettää sosiaali- ja terveysministeriölle sähköpostitse tai kirjepostissa.

VAHVA-järjestelmää käyttäviä ministeriöitä pyydetään viemään lausuntonsa VAHVAAan asialle VN/1463/2025

Kirjallisen lausunnon voi myös lähettää sosiaali- ja terveysministeriölle joko sähköisesti tai kirjepostilla. Saatteessa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/1463/2025.

Sähköpostiosoite: kirjaamo.stm@gov.fi.

Postiosoite:
Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Lisätietoja antavat:

osastopäällikkö Annakaisa Iivari, annakaisa.iivari@gov.fi
johtaja Hanna Heinonen, hanna.heinonen@gov.fi

Aikataulu

Lausuntoaika päättyy 31.1.2025.

Linkit

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8661-9> - Linkki julkaisuun, ruotsinkielinen raportti julkaistaan mahdollisimman pian.

Jakelu:

Barnvårdsföreningen
Eläkeläisten etujärjestö EETU ry
Ensi- ja turvakotien liitto ry
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
HelsinkiMissio ry
Hyvinvointiala Hali ry
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Ikäinstituutin säätiö
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kansalaisareena ry
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kynnys ry
Lapin hyvinvointialue
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Mannerheimin lastensuojeluliitto ry
Mielenterveyden keskusliitto ry
Miessakit ry
Moniheli ry
Muistiliitto ry
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Romano Missio ry
SámiSoster ry
Satakunnan hyvinvointialue
Satakunnan yhteisökeskus
Sininauhaliitto ry
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunnan
arviointi- ja avustusjaosto
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunta
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Settlementiliitto ry

Suomen Sydänliitto ry
Svenska pensionärsförbundet rf
Toimihenkilöliitto Erto ry
Valtiokonttori
Valtiovarainministeriö
Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Lausunnonantajan lausunto

1. Raportissa ehdotetaan avustustoiminnan uudistamista kahdella vaihtoehtoisella mallilla.

- A - Tasapainoista tulevaisuutta rakentamassa (raportin kappale 4.1.)
- B - Muutokseen sopeuttaminen (raportin kappale 4.2)

Kumpi malleista soveltuu mielestänne paremmin uudistuksen lähtökohdaksi?

Valinta:

- A - Tasapainoinen tulevaisuus, perustelu:
- B - Muutokseen sopeuttaminen, perustelu:
- Ei kumpikaan yllä mainituista, perustelu:

2. Selvityshenkilön raportissa esitetyssä Tasapainoinen tulevaisuus- avustusmallissa avustuksia kohdennettaisiin viidelle teema-alueelle, jotka liittyvät yhteiskunnan keskeisiin haasteisiin, joihin liittyvään toimintaan tulisi jatkossa kohdentaa STEA-avustuksia. Teemat liittyvät suomalaisen yhteiskunnan keskeisiin haasteisiin, kuten ikärakenteen muutokseen ja kansansairauksiin. Kappaleessa 4.1 esitetyt teemat ovat:

- lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen
- ikääntyneiden toimintakyvyn tukeminen
- mielenterveyden edistäminen
- yksinäisyyden vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen
- väestöterveyden edistäminen ja kansansairauksien ehkäisy)

Ovatko esitetyt teemat edustamasi organisaation näkökulmasta perusteltuja?

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä); Käytä kutakin vaihtoehtoa vain kerran seuraavissa kysymyksissä.A) Lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen

- 1. Tärkein
- 2. Toiseksi tärkein
- 3. Kolmanneksi tärkein
- 4. Neljänneksi tärkein
- 5. Vähiten tärkeä

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä)B) ikääntyneiden toimintakyvyn tukeminen

- 1. Tärkein
- 2. Toiseksi tärkein
- 3. Kolmanneksi tärkein
- 4. Neljänneksi tärkein
- 5. Vähiten tärkeä

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä)C)
mielenterveyden edistäminen

- 1. Tärkein
- 2. Toiseksi tärkein
- 3. Kolmanneksi tärkein
- 4. Neljänneksi tärkein
- 5. Vähiten tärkeä

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä)D)
yksinäisyyden vähentäminen ja osallisuuden vahvistaminen

- 1. Tärkein
- 2. Toiseksi tärkein
- 3. Kolmanneksi tärkein
- 4. Neljänneksi tärkein
- 5. Vähiten tärkeä

Arvionne teema-alueiden tärkeydestä asteikolla 1-5 (1= tärkein, 5 = vähiten tärkeä)E)
Väestöterveyden edistäminen ja kansansairauksien ehkäisy

- 1. Tärkein
- 2. Toiseksi tärkein
- 3. Kolmanneksi tärkein
- 4. Neljänneksi tärkein
- 5. Vähiten tärkeä

3. Selvityshenkilön raportissa on esitetty kappaleessa 4.1.3., että järjestöjen toiminnan alueellisia hyödyntämismahdollisuuksia voitaisiin lisätä ja hallinnollista taakkaa keventää siirtämällä hyvinvointialueiden järjestöavustukset STEAn hallinnoitavaksi? Kannatatteko ehdotusta järjestöavustusten siirtämisestä hyvinvointialueilta STEA-avustuksiksi? Valinta:

- Kyllä, perustelu (ei pakollinen)
- Ei, perustelu (ei pakollinen)

4. Kappaleessa 4.1.1.6 selvityshenkilö on esittänyt tapoja, joilla teemoja olisi mahdollista työstää edelleen siten, että STEAlla on alkuvaiheessa merkittävä rooli. Miten mielestänne mahdolliset muut teemat tulisi määritellä?

5. Muita huomioitanne raportista

livari Annakaisa
Sosiaali- ja terveysministeriö

Kankaanpää Eeva
Sosiaali- ja terveysministeriö